

Ny Bokin'i Daniela - Isa Efapolo

Paoly

Jeff Pippenger

2024-01-04

Daniel toko voalohany, rehefa ampifandraisina amin'i Daniel toko fahefatra, dia maneho ny tantaran'ny anjely voalohany sy faharoa, hatramin'ny 1798 ka hatramin'ny 1844. Ao amin'izany tantara izany dia novahana ny bokin'i Daniela, ary ny ampahany izay novahana dia ny toko fahafito, fahavalo ary fahasivy. “Andalana anampy andalana,” ny toko voalohany, fahefatra, ary avy eo ny fahafito ka hatramin'ny fahasivy, no maneho ny tantaran'ny hetsika Millerita momba ny anjely voalohany.

Tamin'izany tantara izany (1798 ka hatramin'ny 1844), dia naorina ireo fahamarinana fototra iorenana ny Advantisma, ary ireo fahamarinana ireo dia naseho tamin'ny farany teo amin'ilay tabilao navelana ireo mpisava lalana tamin'ny 1843. Eo amin'ilay tabilao ny sarin'i Nebokadnezara ao amin'ny Daniela toko faharoa. Eo amin'ilay tabilao ny fahitana ao amin'ny Daniela fito sy valo. Ny “isan'andro” ao amin'ny toko fahavalo dia aseho eo, ary toy izany koa ny “impito” ao amin'ny Levitikosy enina amby roapolo. Eo koa ireo Loza telo momba ny Silamo, araka ny aseho ao amin'ny Apokalypsy toko fahasivy. Nampitandrina mialoha imbetsaka Andriamanitra fa hotafihina ireo fahamarinana fototra ireo.

“Aoka izay mijoro ho mpiambina avy amin'Andriamanitra eo ambonin'ny mandan'i Ziona ho lehilahy mahatazana mialoha ny loza mananontanona ny vahoaka,—lehilahy mahay manavaka ny fahamarinana sy ny fahadisoana, ny marina sy ny tsi-fahamarinana.

“Tonga ny fampitandremana: Tsy azo avela hisy na inona na inona hiditra izay hanakorontana ny fanorenan'ny finoana izay efa nanorenantsika hatramin'ny nahatongavan'ny hafatra tamin'ny 1842, 1843, ary 1844. Tao anatin'ity hafatra ity aho, ary hatramin'izay dia nijoro teo anatrehan'izao tontolo izao aho, mahatoky amin'ny fahazavana izay nomen'Andriamanitra antsika. Tsy mikasa ny hanaisotra ny tongotray hiala eo amin'ny sehatra izay nametrahana azy izahay, raha nitady ny Tompo isan'andro tamin'ny vavaka mafana fo, nitady fahazavana. Heverinareo va fa hahafoy ny fahazavana nomen'Andriamanitra ahy aho? Ho tahaka ny Vatolampin'ny taona rehetra izany. Izy no nitarika ahy hatramin'ny fotoana nanomezana azy.”
Review and Herald, 14 Aprily 1903.

Ny asan'ilay lehilahy mpanadio vovoka, izay hotanterahina miaraka amin'ny fandraisan'anjaran'ny vahoakan'Andriamanitra amin'ny andro farany, dia asehon'i Isaia koa, rehefa faritany ny vahoaka amin'ny andro farany sy ny asa antsoina hataony izy; fa ny fanorenanana dia voatendry halevina ao ambanin'ny fahadisoana talohan'ny nahatongavan'ny andro farany.

Ary izay ho avy aminao no hanorina indray ny rava fahiny; hatsanganao ny fanorenan'ny taranaka maro; ary hatao hoe ianao no Mpanarina ny triatra, Mpamerina amin'ny laoniny ny lalana honenana. Isaia 58:12.

Ny “toerana lao fahiny” dia manondro ireo fahamarinana ara-pampianarana mifandray amin’ireo hery roa mpandravarava, dia ny fanompoan-tsampy sy ny fahefan’ny papa. Ny fifandimby misy eo amin’ireo hery roa mpandravarava, ka ny fanompoan-tsampy no arahina amin’izany ny fahefan’ny papa, no nataon’i William Miller ho rafitra iorenan’ny faminaniana rehetra nasehony.

Ary izy hanorina indray ny lao fahiny; hatsangany indray ny fandravana taloha; ary hareniny ny tanàna rava, dia ny fandravana navelan’ny taranaka maro. Isaia 61:4.

Ny rafitry ny faminaniana izay aseho ho toy ny firafitra, dia ny tantara sy ny fifandraisan’ireo hery roa ireo. Ny famerenana amin’ny laoniny ny “lalana hitoerana,” dia ny famerenana amin’ny laoniny ny firafitr’i Miller, izay naseho tao amin’ny nofiny tamin’ny alalan’ny asan’ilay lehilahy mitondra borosy famafana vovoka. Nampiasa ny fanoharana avy amin’ny tantaran’i Ezra sy ireo izay niverina avy tany Babylona ka nanamboatra indray an’i Jerosalema i Isaia, mba hamantarana ny famerenana amin’ny laoniny ireo fandravana fahiny.

Hatramin’ny andron’ny razantsika ka mandraka ankehitriny dia tao anatin’ny fahadisoana lehibe izahay; ary noho ny helokay dia natolotra ho eo an-tanan’ny mpanjakan’ny tany izahay sy ny mpanjakanay ary ny mpisoronay, ho amin’ny sabatra sy ho amin’ny fahababoana sy ho amin’ny fandrohana ary ho amin’ny fahamenaran-tava, tahaka izao ankehitriny izao. Ary ankehitriny, vetivety kely, dia nasehon’i Jehovah Andriamanitsika fahasoavana izahay, tamin’ny namelany antsika hisy sisa afa-mandositra sy tamin’ny nanomezany antsika fantsika eo amin’ny fitoerany masina, mba hampahazavany ny masontsika sy hanomezany antsika famelombelomana kely ao amin’ny fanandevozana antsika. Fa mpanompo izahay; nefa Andriamanitsika tsy nahafoy anay tamin’ny fanandevozana anay, fa nanitatra famindram-po tamintsika teo imason’ny mpanjakan’i Persia, mba hanomezany antsika famelombelomana sy hananganana ny tranon’Andriamanitsika sy hanarenana ny faharavany ary hanomezany antsika manda any Joda sy any Jerosalema. Ezra 9:7–9.

Ezra sy ireo izay nanamboatra an’i Jerosalema dia maneho ny “sisa” izay mpanavao ny lalana honenana, ary izy ireo no manatanteraka ny asa eo amin’ny tontolon’ny vavaka ao amin’ny Levitikosy enina amby roapolo, izay tononin’i Ezra hoe: “hatramin’ny andron’ny razanay ka mandraka androany dia tao anatin’ny fahadisoana lehibe izahay; ary noho ny helokay dia efa natolotra teo an-tànan’ny mpanjakan’ny tany izahay sy ny mpanjakanay ary ny mpisoronay, ho amin’ny sabatra sy ho amin’ny fahababoana sy ho amin’ny babo ary ho amin’ny fahamenaran-tava.” Ny “andro” resahiny dia ilay “andro” izay hanavaozan’ny “sisa” amin’ny andro farany ny lalana honenana.

Ny sisan’i Ezra no vavolombelona roa izay hatsangana amin’ny maty amin’ny faran’ny telo andro sy tapany, ary manatanteraka ny vavaka ao amin’ny Levitikosy enina amby roapolo, araka ny asehon’i Daniela ao amin’ny toko fahasivy. Raha niverina avy tany an-tsesitany i Ezra sy ireo niara-niasa taminy ka nanorina indray an’i Jerosalema, dia tandindon’ny asa famerenana amin’ny laoniny ny firavak’i Miller izany, dia ny asa famerenana amin’ny laoniny ireo fahamarinana fototra an’i Miller. Noho izany antony izany, dia tena ilaina ny fahatakarana ny rafitry ny asan’i Miller.

“Ny apostoly dia nanorina teo ambonin’ny fanorenana mafy orina, dia Ilay Vatolampin’ny Mandrakizay. Ho amin’io fanorenana io no nitondrany ireo vato izay nohadiny avy tamin’izao tontolo izao. Tsy tsy nisy sakana no niasan’ireo mpanao trano. Natao sarotra indrindra ny asany noho ny fanoheran’ireo fahavalon’i Kristy. Tsy maintsy niady tamin’ny firehan-kevitra tery, ny fitsarana an-tendrony, ary ny fankahalàn’ireo izay nanorina teo ambonin’ny fanorenana diso izy ireo. Maro tamin’ireo izay niasa tahaka ny mpanao trano ao amin’ny fiangonana no azo oharina amin’ireo mpanao manda tamin’ny andron’i Nehemia, izay voasoratra hoe: ‘Ary izay nanorina teo amin’ny manda sy izay nitondra entana mbamin’izay nampitondra izany, dia samy niasa tamin’ny tanany iray avy teo amin’ny asa, ary tamin’ny tanana anankiray kosa nitana fiadiana.’ Nehemia 4:17.” Asan’ny Apostoly, 596.

Ao amin’ireo andalan-teny roa ao amin’i Isaia, ny asa dia ny manangana indray ny fanorenana sy ny faharavana navelan’ny taranaka maro. Isaia dia manondro asa ara-panahy izay nasehon’ily asa ara-bakiteny ho tandindona. Ny fanorenana dia tokony ho voatahiry, kanefa kosa dia nony farany voasarona tanteraka tamin’ny fanorenana sandoka vita amin’ny vatosoa hosoka. Ireo izay faritan’i Isaia dia mamerina amin’ny laoniny ireo fahamarinana fototra nentin’ny Millerites, fa tsy biriky sy vato ara-bakiteny. Ny tandindon’ireo fahamarinana ireo dia ny rafitra napetrak’i Miller momba ireo hery roa mpandrava izay nanitsakitsaka ny fitoerana masina sy ny tafika nandritra ny “impito.”

Io asa fanarenana io dia aseho ho toy ny fananganana indray “ny fanorenana” sy “ny faharavana navelan’ny taranaka maro,” ary maneho ny asa ara-paminanianana amin’ny famerenana amin’ny laoniny ireo fahamarinana fototra amin’ny alalan’ily fomba fiasa izay mitondra tsipika ara-paminanianana eo ambonin’ny tsipika ara-paminanianana, kely etỳ ary kely erỳ. Ny asa famerenana indray ny fanorenana sy ny faharavana dia ny asa fanolorana sy fiarovana ireo fahamarinana tany am-boalohany aseho eo amin’ny tabilao mpisava lalana 1843 sy 1850, izay no takela-baton’i Habakoka toko faharoa. Ary io asa io dia tanterahina amin’ny alalan’ny fomba fiasan’ny ranonorana fara andro, dia “tsipika eo ambonin’ny tsipika”. Izany no asa fiverenana amin’ireo lalana taloha ao amin’i Jeremia ao anatin’ny adihevitra manoloana ireo izay maniry hanohana fanorenana sandoka, araka ny asehon’ireo firavaka sandoka ao amin’ny nofin’i Miller.

“Ny fahavalo dia mitady hamily ny sain’ireo rahalahintsika sy anabavintsika hiala amin’ny asa fanomanana vahoaka iray hahajoro amin’izao andro farany izao. Ny famitahany feno hafetsena dia natao hitarihana ny saina hiala amin’ireo loza sy adidy amin’izao fotoana izao. Ataon’izy ireo ho tsinontsinona ny fahazavana izay nidinan’i Kristy avy tany an-danitra mba homena an’i Jaona ho an’ny olony. Ampianariny fa ireo toe-javatra izay efa eo anoloantsika indrindra dia tsy manan-danja ampy ka tokony homena fiheverana manokana. Foanany ny herin’ny fahamarinana avy any an-danitra, ary alainy amin’ny olon’Andriamanitra ny fanandramany tamin’ny lasa, ka soloany siansa sandoka izany.

“Izao no lazain’i Jehovah hoe: Mitsangàna eo amin’ny lalana hianareo, ka jereo, ary anontanio ny amin’ny lalan-kaleha fahiny, izay misy ny lalana tsara, dia mizory ao.’ Jeremia 6:16.

“Aoka tsy hisy hitady hanongotra ny fanorenan’ny finoantsika—dia ireo fanorenana izay napetraka tany am-piandohan’ny asantsika tamin’ny alalan’ny fandalinana amim-bavaka ny teny sy tamin’ny alalan’ny fanambarana. Eo ambonin’ireo fanorenana ireo no efa nanorenanay

nandritra ny dimampolo taona farany. Mety hihevitra ny olona fa nahita lalana vaovao izy ary afaka mametraka fanorenana mafimafy kokoa noho izay efa napetraka. Kanefa fitaka lehibe izany. Fa tsy misy olona mahay mametraka fanorenana hafa afa-tsy izay efa napetraka.”

“Taloha dia maro no efa nanandrana nanorina finoana vaovao sy nametraka foto-kevitra vaovao. Nefa hafiriana no naharetan’izany fanorenany izany? Vetivety dia nianjera izany, satria tsy naorina teo ambonin’ny Vatolampy.”

“Tsy voatery niatrika ny filazan’olona va ny mpianatra voalohany? Tsy voatery nihaino fampianaran-diso va izy ireo, ary avy eo, rehefa nahavita ny zavatra rehetra, hijoro tsy hozongozonina ka hanao hoe: ‘Fa tsy misy olona mahay manisy fanorenana hafa afa-tsy izay efa voaorina’? 1 Korintiana 3:11.

“Koa dia tokony hihazona mafy ny fiandohan’ny fahatokisantsika isika mandra-pahatongan’ny farany. Teny feno hery no nalefan’Andriamanitra sy Kristy ho amin’ity vahoaka ity, ka nitondra azy hivoaka avy amin’izao tontolo izao, teboka isaky ny teboka, ho ao amin’ny fahazavana mazavan’ny fahamarinana ankehitriny. Tamin’ny molotra voakasiky ny afo masina no nanambaran’ny mpanompon’Andriamanitra ny hafatra. Ny fanambaran’Andriamanitra no nanisy tombo-kase ny maha-marina sy maha-azo itokiana ny fahamarinana nambara.”
Testimonies, volume 8, 296, 297.

Ang “gawain ng paghahanda ng isang bayan upang makatayo sa mga huling araw,” ay ang gawaing kaugnay ng dalawang propesiya ni Ezekiel sa kabanata tatlumpu’t pito. Isang mensahe ang inihahatid ng tinig ni Isaias sa ilang, at ang unang mensahe ni Ezekiel ang nagtitipon sa mga naging patay sa lansangan ng lungsod ng Sodoma at Egipto sa loob ng tatlo at kalahating araw. Pagkatapos ay kinikilala nila na sila ay nasa panahon ng pagkaantala sa Mateo sa talinghaga ng sampung dalaga. Pagkatapos ay naririnig nila ang panawagang ibinigay kay Jeremias na ihiwalay ang mahalaga sa walang kabuluhan kung ibig nilang manumbalik. Kinikilala rin nila ang panalangin ni Daniel sa kabanata siyam bilang kasalukuyang katotohanan. Kaya nga, kung at kapag pinili nilang manumbalik sa pamamagitan ng pagtanggap at pagtupad sa mga kondisyon ng ebanghelyo, kung magkagayon ay tinatanggap nila ang ikalawang mensahe ni Ezekiel at tumatayong nakatindig sa kanilang mga paa bilang isang makapangyarihang hukbo.

Ny “asan’ny fanomanana vahoaka iray hahajoro amin’ny andro farany” dia tanterahina amin’ny alalan’ny fomba fiasan’ny ranonorana fara, dia ny hoe “fitsipika mifanindry amin’ny fitsipika.” Izany asa izany dia ahitana ny asa famerenana amin’ny laoniny ireo fahamarinana Millerita izay aseho eo amin’ny tabilao pioniera 1843 sy 1850. Ireo tabilao roa ireo no tabilao roan’i Habakoka, ary tokony hampetraka hifanindry izy ireo (fitsipika mifanindry amin’ny fitsipika), ary amin’ny fanaovana izany, ireo tabilao roa ireo dia maneho ireo fahamarinana fototra izay haverina amin’ny laoniny amin’ny andro farany amin’ny alalan’ilay lehilahy mitondra borosy fanadiovana.

Rehefa atambatra, andalana eo ambonin’ny andalana, dia asehon’ireo ny fahadisoana tao amin’ny tabilaon’ny 1843, izay nohamarinina tatỳ aoriana tao amin’ny tabilaon’ny 1850. Rehefa heverina ho tabilao iray izy ireo (andalana eo ambonin’ny andalana), dia maneho ny fanandraman’ny olon’Andriamanitra sy ny tantara miafin’ny kotrokorana fito, satria miaraka izy ireo no mampiseho

ny fahadisoam-panantenana voalohany, ny fotoana fiandrasana, ny Antso amin'ny Misasakalina, ary ny 22 Oktobra 1844, mbamin'ny fahadisoam-panantenana lehibe.

Ny fahadisoam-panantenana voalohany sy ny Antso Amin'ny Misasakalina ary ny fahadisoam-panantenana lehibe no tantara mifafina ao amin'ny kotrokorana fito. Izany no rafitry ny fahamarinana, fa ny fahamarinana dia miorina amin'ny fitovian'ny litera voalohany sy farany amin'ny teny hebreo hoe “fahamarinana”, tahaka ny fitovian'ny fahadisoam-panantenana voalohany sy farany ao amin'izany tantara izany. Ny litera afovoany, izay litera fahatelo ambin'ny folo, dia tandindon'ny fikomiana, araka izay asehon'ireo izay mandà ny hafatry ny Antso Amin'ny Misasakalina. Rehefa atambatra ireo tabilao roa ireo, dia manome vavolombelona roa momba ireo fahamarinana ara-paminaniana nentin'ny Millerita izay haverin'ilay lehilahy mitondra borosy fanadiovana vovoka, nefa koa mampahafantatra ny fanandramana izay manondro mialoha ny fanandraman'ny iray hetsy sy efatra amby efapolo arivo.

Ireo nantsoina ho faneva (ireo iray hetsy sy efatra amby efapolo arivo) dia niatrika ny fahadisoam-panantenany voalohany tamin'ny 18 Jolay 2020, ary avy eo tamin'ny Jolay 2023 dia natolotra azy ireo ny hafatra avy amin'ny feo iray miantso mafy any an-efitra. Niantso azy ireo hiverina izany feo izany.

Amin'izao teboka izao ao amin'ny tantara mifafina momba ny kotro-baratra fito no hisehoan'ny fikomiana, satria ny famantarana manaraka dia rehefa angonin'ilay lehilahy mpiborosy vovoka ny firavaka ka atsipiny ao anaty vata fitahirizana. Dia mamirapiratra avo folo heny kokoa ireo. Tamin'izay fotoana izay no nifoha i Miller. Rehefa mifoha ny virijina (Miller), dia tara loatra. Ny famerenana amin'ny laoniny ny fandravàna navelan'ny taranaka maro dia asa izay tsy maintsy andraisan'ny vavolombelona roa anjara. Izany asa izany no tanterahina ankehitriny.

Ny rafitry ny faminaniana araka an'i William Miller, izay asehon'ny fahitana ny amin'ny Ony Olai, ao amin'ny Daniela toko fahafito, fahavalo ary fahasivy, dia ireo hery roa mandrava, dia ny fanompoan-tsampy sy ny fahefana papaly; ary ny rafitra ho an'ny Future for America kosa dia ny fanompoan-tsampy (ilay dragona), arahina ny fahefana papaly (ilay bibidia) ary ny Protestanta niodina (ilay mpaminany sandoka). Ny fanalahidy izay mampiorina ireo rafitra roa ireo dia ny asa soratr'i Paoly apostoly. I Paoly apostoly no feo ara-paminaniana izay nampifandray an'i Isiraely fahiny tamin'i Isiraely ara-panahy. Talohan'ny niovam-pony, Saoly no anaran'i Paoly, izay midika hoe “voafidy” na “natokana haseho.”

I Paoly no voafidy (nofantenana) ho apostoly ho an'ny Jentilisa, ary voafidy koa izy, ankoatra ny zavatra hafa, noho ny fahazoany ny Testamenta Taloha. Raha izy no nanoratra ny ampahany betsaka amin'ny Testamenta Vaovao, dia tsy nisy mpanoratra hafa ao amin'ny Testamenta Vaovao nanana fahatakarana ny Testamenta Taloha tahaka izay nananan'i Paoly. Voafidy hitarika eo amin'ny fanolorana ny filazantsara ho an'ny Jentilisa izy, nefa voafidy koa hanorina ny fifandraisan'ny tantara ara-paminaniana ao amin'ny Testamenta Taloha amin'ilay tantara ara-paminaniana izay nanaraka ny vanim-potoanan'ny hazo fijaliana. Raha tsy nisy ny fijoroan'i Paoly ho vavolombelona, dia tsy hisy akory ny fahatakarana ara-paminaniana an'ny Millerita, na ny an'ny Future for America. Tao anatin'ilay tantara mihitsy izay nisarahan'i Isiraely ara-bakiteny

tamin'Andriamanitra ka nesorina tsy ho olony voafidy intsony, no nifidianana an'i Paoly mba hanondro fa io Isiraely fahiny io, na dia efa nisaraka tamin'Andriamanitra tamin'izany aza, dia tandindon'ny tantara ara-paminanian'i Isiraely ara-panahy. Ny fitsipika ara-paminaniana ilaina ho an'ny fihetsiketsehan'ny anjely voalohany sy fahatelo dia miorina indrindra amin'ny asa soratr'i Paoly apostoly.

Noho izany antony izany, hodinihintsika ny sasany amin'ireo foto-kevitra ara-paminaniana izay nofaritan'i Paoly, ka nisy fiantraikany tamin'ny hafatry ny Millerita, izay napetraka tao anatin'ny rafitry ny fahefana roa mpandrava; ary amin'ny fanaovana izany dia hodinihintsika koa ny fomba iasan'ireo foto-kevitra ireo eo amin'ny rafitry ny fahefana telo mpandrava.

Ary koa, ry rahalahy, tsy tiako tsy ho fantatrareo fa ny razantsika rehetra dia teo ambanin'ny rahona, ary izy rehetra dia nita ny ranomasina; ary izy rehetra dia natao batisa ho an'i Mosesy tao amin'ny rahona sy tao amin'ny ranomasina; ary izy rehetra dia nihinana ny sakafo ara-panahy iray ihany; ary izy rehetra dia nisotro ny fisotro ara-panahy iray ihany; fa nisotro avy tamin'ilay Vatolampy ara-panahy izay nanaraka azy ireo izy; ary izany Vatolampy izany dia Kristy. Kanefa tamin'ny maro tamin'izy ireo dia tsy sitrak'Andriamanitra; fa lavo tany an-efitra izy. Ary ireo zavatra ireo dia natao ho fianarana ho antsika, mba tsy hitsiriritantsika zava-dratsy, tahaka ny nitsiriritan'izy ireo koa. Ary aza mety ho mpanompo sampy ianareo, tahaka ny sasany tamin'izy ireo; araka ny voasoratra hoe: “Ny olona nipetraka hihinana sy hisotro, dia nitsangana hilalao.” Ary aza aoka isika hijangajanga, tahaka ny nataon'ny sasany tamin'izy ireo, ka nahafatesana telo amby roa alina tamin'ny indray andro. Ary aza aoka isika haka fanahy an'i Kristy, tahaka ny nataon'ny sasany tamin'izy ireo koa, ka ringanin'ny menarana izy. Ary aza mimonomonona ianareo, tahaka ny nimonomononan'ny sasany tamin'izy ireo koa, ka naringan'ilay Mpandringana. Ary izany rehetra izany dia nanjo azy ho fanoharana; ary voasoratra izany ho fananarana antsika, dia isika izay tratran'ny faran'izao tontolo izao. 1 Korintiana 10:1–10.

Ao anatin'ny andininy folo fohy, dia ambaran'i Paoly fa ny fombafomban'ny batisa dia efa voasoritra mialoha tamin'ny fiampitana ny Ranomasina Mena, fa ilay Vatolampy izay nanaraka ny Isiraely fahiny dia “Vatolampy ara-panahy,” ary i Kristy izany. Ambarany koa fa ny Isiraely fahiny dia natao ho ohatra ho an'izay velona amin'ny andro farany. Fampitandremana ity andalan-teny ity, ary io andalan-teny io koa dia foto-kevitra iadian-kevitra eo amin'ireo izay mihazona ny fahamarinana sy ireo izay manohitra ny fahamarinana. Mampianatra ireo teolojiana Advantista fa Paoly dia nanambara fotsiny fa ny tantaran'ny Isiraely fahiny dia naneho lesona ara-pitondran-tena izay tokony ho takatr'ireo izay velona amin'ny andro farany, nefa manizingizina izy ireo fa tsy nilaza Paoly hoe ny tantaran'ny Isiraely ara-bakiteny dia tena haverina indray amin'ny Isiraely ara-panahy. Matetika i Rahavavy White no mampiasa ity andalan-teny ity hanamafisana marina tokoa izay tian'i Paoly holazaina.

“Ny tsirairay tamin'ireo mpaminany fahiny dia tsy dia niteny loatra ho an'ny androny manokana, fa ho an'ny androntsika kosa, ka manan-kery ho antsika ny faminaniany. ‘Ary izany rehetra izany dia nanjo azy ho tandindona; ary voasoratra ho fananarana antsika izany, dia isika izay tratran'ny faran'izao tontolo izao.’ 1 Korintiana 10:11. ‘Tsy ho an'ny tenany, fa ho antsika no nanompoany tamin'ny zavatra izay ambaran'ireo izay nitory ny filazantsara

taminareo ankehitriny amin'ny Fanahy Masina nirahina avy any an-danitra; dia zavatra irin'ny anjely hozahana.' 1 Petera 1:12...."

"Ny Baiboly dia nanangona sy namatotra niaraka ny harenany ho an'ity taranaka farany ity. Ireo zava-nitranga lehibe rehetra sy ireo raharaha manetriketrika teo amin'ny tantaran'ny Testamenta Taloha dia efa niverina, ary mbola miverimberina ao amin'ny fiangonana amin'izao andro farany izao." Selected Messages, boky 3, 338, 339.

Ny "zava-nitranga lehibe sy ny fihetsika manetriketrika teo amin'ny tantaran'ny Testamenta Taloha dia efa niverimberina, ary mbola miverimberina, ao amin'ny fiangonana amin'izao andro farany izao," hoy ny Filoha White mamintina ny hevitra Paoly ao amin'ireo andininy ireo. Tamin'ny fiezahana handrava ny fanondroan'i Paoly fa ny Isiraely fahiny dia maneho ara-tandindona ny tantaran'ny Isiraely ara-bakiteny, dia nametraka fanafihana lehibe roa hanoherana io foto-kevitra ara-paminaniana io Satana. Ny voalohany, izay efa noresahiko, dia ilay filazana fa i Paoly dia nanondro fotsiny fa ireo tantara ireo dia mampianatra lesona ara-pitondran-tena. Izany fampianarana diso izany dia antsasaky ny marina, ary ny antsasaky ny marina dia tsy marina velively. Marina fa ny lesona ara-pitondran-tena azo tsoahina avy amin'ny tantaran'ny Isiraely fahiny dia ho tombontsoan'ireo izay miaina amin'ny andro farany, nefa rehefa ampiasaina izany handavana fa ireo tantara ireo dia sary maneho koa ireo zava-nitranga izay haverina indray, dia lasa antsasaky ny marina izany, izay natao handavana ny fahamarinana.

"Fitahiana na ozona no apetraka eo anoloan'ny vahoakan'Andriamanitra ankehitriny—fitahiana raha mivoaka avy amin'izao tontolo izao izy ka misaraka, ary mandeha amin'ny lalan'ny fankatoavana amim-panetren-tena; ary ozona kosa raha miray amin'ny mpanompo sampy izy, izay manitsakitsaka ny fitakiana ambony avy any an-danitra. Ny fahotana sy ny heloky ny Isiraely mpikomy dia voasoratra, ary ny sary aseho eo anoloantsika dia fampitandremana fa raha manahaka ny ohatra nasehony tamin'ny fandikan-dalàna isika ka miala amin'Andriamanitra, dia ho lavo tokoa tahaka izay nahalavo azy ihany koa isika. 'Ary izany rehetra izany dia nanjo azy ireo ho fanoharana; ary voasoratra izany ho fananarana antsika, izay tratin'ny faran'izao tontolo izao.'" Testimonies, boky 1, 609.

Tsy azo ampiasaina handavana fahamarinana iray hafa ny fahamarinana iray; fa rehefa atao izany, dia avadika ho lainga ny fahamarinan'Andriamanitra.

"Tsy azo atao ny mampiasa ny tenin'ny Mpamonjy iray handravana ny iray hafa." Ilay Ady Lehibe, 371.

Ny fampianarana milaza fa ny tantaran'ny Isiraely fahiny dia maneho lesona ara-pitondrantena fotsiny ihany dia matetika ampiasain'ny teolojianina Advantista handravana ny Tenin'Andriamanitra ara-paminaniana, ary izany dia iray amin'ireo antsasaky ny fahamarinana tafiditra ao anatin'ilay lovia feno angano voamana hamitahana ny vahoakan'Andriamanitra mba handraisany lainga, ary ilay lainga raisiny dia voafaritra ao amin'ny asa soratr'i Paoly apostoly.

Ny fanafihana lehibe iray hafa manohitra ny foto-kevitra milaza fa ny tantaran'i Isiraely fahiny dia manazava ny tantaran'i Isiraely maoderina dia noforonin'ny Zezoita nandritra ny tantaran'ny Fanoherana ny Fanavaozam-pivavahana, ary izany dia ahitana ny fanekena ny hevitra fa averina

indray ny tantaran'i Isiraely fahiny. Ny laingan'ny Zezoita dia izao: averina ara-bakiteny ny tantara, fa tsy averina ara-panahy. Noforonina izany lainga izany ho fomba hanakanana ny fahatakarana fa ny papa ao Roma no antikristy ao amin'ny faminanian'ny Baiboly; satria io fampianarana io dia manaiky ny fahamarinana fa misy antikristy amin'ny andro farany, nefa milaza izy fa ny antikristy dia asehon-kery ara-bakiteny, fa tsy hery ara-panahy. Noho izany, ilay vehivavy janga ao amin'ny Apokalypsy toko fahafito ambin'ny folo, izay voasoratra eo amin'ny handriny hoe: Babylona zava-miafina, dia ho vehivavy janga mipoitra ao amin'ny tany ara-bakitenin'i Babylona, izay Irak ankehitriny.

“Ireo izay manjary very hevitra eo amin'ny fahatakarany ny teny, ka tsy mahita ny hevitra ny antikristy, dia azo antoka fa hametraka ny tenany eo anilan'ny antikristy.” Kress Collection, 105.

Ny papa dia olona ara-bakiteny, misolo tena fahefana ara-bakiteny (ny fiangonana Katolika), nefa izy sy ny fandaminany dia efa nofaritana ara-paminaniana tamin'ny alalan'i Babylona ara-bakiteny, ary tsy afaka ho fantarina araka ny tokony ho izy izy raha tsy aseho ny momba ny antikristy ho fanatanterahana ara-panahy ny ohatra ara-bakiteny iray. Nambaran'i Paoly fa i Isiraely ara-bakiteny dia fanoharana an'i Isiraely ara-panahy, nefa tsy fahamarinana ara-paminaniana vaovao no nasehony tamin'izany, satria ny fahalalany dia nifototra tamin'ny ankapobeny tamin'ny Testamenta Taloha, ary ao no iorenan'ny porofo omeny.

Izao no lazain'i Jehovah, Mpanjakan'ny Isiraely sy Mpanavotra azy, Jehovah Tompon'ny maro: Izaho no voalohany, ary Izaho no farany; ary tsy misy Andriamanitra afa-tsy Izaho. Ary iza, tahaka Ahy, no hiantso sy hanambara izany ary handamina izany eo anatrehako, hatrizay nanendrenako ny firenena fahiny? Ary aoka hasehony aminy ny zavatra ho avy sy izay mbola ho tonga. Aza matahotra, ary aza mivadi-po: tsy efa nambarako sy notoriako taminao hatry ny ela va izany? Ary ianareo no vavolombeloko. Misy Andriamanitra va afa-tsy Izaho? Eny, tsy misy Vatolampy; tsy mahalala na dia iray aza Aho. Isaia 44:6–8.

Isika dia tokony ho vavolombelon'i Kristy, tahaka an'i Paoly, fa ny Alfa sy Omega no nanendry tsy ny Isiraely fahiny ihany, fa ireo vahoaka rehetra fahiny ao amin'ny Baiboly koa, ho tandindona hanehoana “izay zavatra ho avy,” amin'ireo izay velona amin'ny andro farany. Paoly dia tena nahay ny Testamenta Taloha, ary natsangana izy ho rohy mampifandray ara-paminaniana eo amin'ny fotoam-pitantanan'i Isiraely ara-bakiteny sy ara-panahy. Ny sorany no nitarika ireo izay nahatakatra ny fitomboan'ny fahalalana tamin'ny fotoanan'ny farany tamin'ny 1798, ary koa tamin'ny 1989.

Babylona ara-bakiteny fahiny, ireo zanaky ny atsinanana fahiny, Egipta fahiny, Gresy fahiny, ary ny fanjakana Medo-Persiana fahiny dia tandindon'ny hery ara-panahy amin'ny faran'izao tontolo izao. Ireo tandindona fahiny dia ny ara-bakiteny izay mialoha, sady maneho, ny ara-panahy izay manaraka. Tonga hatramin'ny fanondroan'i Paoly mihitsy aza fa i Adama ara-bakiteny dia tandindon'i Adama ara-panahy (izay Kristy).

Ary araka ny voasoratra hoe: Adama, ilay olona voalohany, dia natao fanahy velona; Adama farany kosa dia tonga fanahy mahavelona. Kanefa tsy izay ara-panahy no voalohany, fa izay

ara-nofo; ary rehefa afaka izany vao izay ara-panahy. Ny olona voalohany dia avy amin'ny tany, tany; ny olona faharoa dia ny Tompo avy any an-danitra. Tahaka ny amin'ilay avy amin'ny tany, dia toy izany koa izay avy amin'ny tany; ary tahaka ny amin'ilay any an-danitra, dia toy izany koa izany any an-danitra. Ary tahaka ny nitondrantsika ny endrik'ilay avy amin'ny tany, no hitondrantsika koa ny endrik'ilay any an-danitra. 1 Korintiana 15:45–49.

Misy lesona lalina tokoa ampianarin'i Paoly momba an'i Adama voalohany sy Adama farany, nefa ny foto-kevitra apetrany amin'ny fomba mazava tsara ao amin'ilay andalan-teny ihany no faritan-tsika eto, raha hoy izy manao hoe: “tsy izay ara-panahy no voalohany, fa izay ara-boajanahary; ary aorian'izany izay ara-panahy.” Ny ara-bakiteny, izay antsoin'i Paoly eto hoe “ara-boajanahary,” no voalohany, ary ny ara-panahy no farany. I Isiraely ara-bakiteny no voalohany, sady ara-boajanahary, ary i Isiraely ara-panahy no tonga “aorian'izany.”

I Babilona ara-bakiteny dia mialoha ny Babilona ara-panahy. Ny hevitra manan-danja manaraka izay asongadina ao amin'ny asa soratr'i Paoly dia ny fotoana eo amin'ny tantara izay tsy maintsy ampiharana ilay fiovana avy amin'ny ara-bakiteny ho amin'ny ara-panahy. Izany no vanim-potoanan'ny hazo fijaliana izay amantarana ilay fiovana ara-paminaniana avy amin'ny ara-bakiteny ho amin'ny ara-panahy.

Fa ianareo rehetra dia zanak'Andriamanitra amin'ny finoana an'i Kristy Jesosy. Fa izay rehetra taminareo no natao batisa ho amin'i Kristy dia nitafy an'i Kristy. Tsy misy intsony na Jiosy na Grika, tsy misy intsony na andevo na olona afaka, tsy misy intsony na lahy na vavy; fa iray ihany ianareo rehetra ao amin'i Kristy Jesosy. Ary raha an'i Kristy ianareo, dia taranak'i Abrahama, sady mpandova araka ny teny fikasana. Galatiana 3:26–29.

Tsy misy lanjany izay mety ho fizokianao araka ny fahaterahana, satria raha sy rehefa mandray an'i Kristy ianao, dia tonga taranak'i Abrahama amin'izay. Tsy Isiraely ara-bakiteny ianao; fa Isiraely ara-panahy. Ny hazo fijaliana no tetezamita avy amin'ny ara-bakiteny ho amin'ny ara-panahy. Zarain'i Paoly ho sokajy roa ny taranak'olombelona. Samy manana ny fanekenany avy ny sokajy tsirairay, samy taranak'i Abrahama izy roa. Samy manana tanàna izay misolo tena ny ankohonany sy ny fanekenany izy tsirairay. Ary samy zanaky ny Adama ara-bakiteny na ny Adama ara-panahy izy.

Fa voasoratra hoe: i Abrahama dia nanan-janaka roa lahy, ny iray tamin'ny ankizivavy mpanompo, ary ny iray tamin'ny vehivavy afaka. Fa izay tamin'ilay mpanompo vavy dia nateraka araka ny nofo; ary izay tamin'ilay vehivavy afaka kosa dia tamin'ny teny fikasana. Izany zavatra izany dia fanoharana; fa ireo no fanekena roa: ny iray avy any an-tendrombohitra Sinay, izay miteraka ho amin'ny fanandevozana, dia Hagara izany. Fa Hagara dia tendrombohitra Sinay any Arabia, ary mifanandrify amin'i Jerosalema ankehitriny, izay andevo mbamin'ny zanany. Fa Jerosalema izay any ambony kosa dia afaka, ary izy no renintsika rehetra. Fa voasoratra hoe: Mifalia ianao, ry momba, izay tsy miteraka; mibosesaha ka mihobia, ianao izay tsy marary hiteraka; fa ny zanaky ny vehivavy nilaozana dia maro lavitra noho ny an'ilay manambady. Ary isika, ry rahalahy, tahaka an'i Isaka, dia zanaky ny teny fikasana. Kanefa tahaka ny tamin'izany andro izany, ilay nateraka araka ny nofo dia nananjika ilay nateraka araka ny Fanahy, dia toy izany koa ankehitriny. Nefa inona no

lazain'ny Soratra Masina? Roahy ilay mpanompo vavy mbamin'ny zanany lahy; fa ny zanak'ilay mpanompo vavy tsy mba handova miaraka amin'ny zanak'ilay vehivavy afaka. Koa amin'izany, ry rahalahy, dia tsy zanaky ny mpanompo vavy isika, fa zanaky ny vehivavy afaka. Galatiana 4:22–30.

Tamin'ny vanim-potoanan'ny hazo fijaliana, ny ara-bakiteny fahiny dia tonga tandindon'ny ara-panahy ankehitriny. Ny apostoly Paoly no nanazava ireo fahamarinana ara-paminaniana fototra ireo, izay nahafahan'i William Miller nametraka ny rafitry ny hery roa mpandrava, ka io no niorenan'ny fehin-kevitra ara-paminaniany rehetra. Io asa notanterahin'ny apostoly Paoly io ihany koa no mamantatra ireo hery telo mpandringana, izay rafitra iorenan'ny fehin-kevitra ara-paminaniana rehetra an'ny Future for America.

Ny rafitra niorenan'ny fahatakarana'i Miller ny fitomboan'ny fahalalana, izay asehon'ny fahitan'ny Reniranon'i Ulai ao amin'ny toko fahafito, fahavalo ary fahasivy, dia niorina tamin'ny fahitany fa ny hoe “ny isan'andro” ao amin'ny bokin'i Daniela dia maneho an'i Roma jentilisa. Izany fahitana izany dia hitany tao amin'ny taratasy faharoa nosoratan'i Paoly ho an'ny Tesaloniana. Izany fahatakarana izany no fahamarinana fototra ampifandraisina amin'ilay “lainga” ara-paminaniana, izay mahatonga fitaka mahery hidona amin'ny Advantista Mitandrana ny Andro Fahafito amin'ny andro farany.

Hanohy ny fandalinantsika momba ny fitomboan'ny fahalalana izay asehon'ny fahitana ny amin'ny ony Ulai isika ao amin'ny lahatsoratra manaraka, amin'ny fandinihana izay hitan'i Miller tao amin'ny epistilin'i Paoly.

“Iray mahita izay ao ambanin'ny etỳ ivelany, izay mamaky ny fon'ny olona rehetra, dia milaza momba ireo izay nanana fahazavana lehibe hoe: ‘Tsy ory na talanjona izy noho ny toe-panahiny ara-pitondrantena sy ara-panahy.’ Eny tokoa, nifidy ny lalany ihany izy, ary ny fanahiny dia mifaly amin'ny fahavetavetany. Izaho kosa dia hifidy ny fitaka hahazo azy, ary hampihatra aminy izay atahorany; satria raha niantso Aho, tsy nisy namaly; raha niteny Aho, tsy nihaino izy; fa nanao izay ratsy teo imasony izy, ary nifidy izay tsy sitrako.”

“Andriamanitra handefa fitaka mahery aminy, mba hinoany ny lainga,” satria “tsy nandray ny fitiavana ny fahamarinana izy mba hovanjena,” “fa nankasitraka ny tsi-fahamarinana.” Isaia 66:3, 4; 2 Tesaloniana 2:11, 10, 12.

Nanontany ilay Mpampianatra avy any an-danitra hoe: “Inona no fitaka mahery kokoa izay mahay mamitaka ny saina noho ny fihamboana fa manorina eo ambonin'ny fanorenana marina ianareo, ary eken'Andriamanitra ny asanareo, kanefa raha ny marina dia zavatra maro no tanterahinareo araka ny politikan'izao tontolo izao ary manota amin'i Jehovah ianareo? Indrisy, fitaka lehibe izany, famitahana mahafinaritra, izay mahazo ny sain'ny olona rehefa ireo izay efa nahalala ny fahamarinana fahiny no mandray ny endriky ny toe-panahy araka an'Andriamanitra ho toy ny fanahiny sy ny heriny; rehefa mihevitra izy fa manan-karena sy nitombo fananana ary tsy mila na inona na inona, kanefa raha ny marina dia mila ny zavatra rehetra izy.” Testimonies, boky faha-8, 249, 250.